

НАУКОВІ КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ СТУДІЇ

Агаркова В.В.,

директор Миколаївської обласної
універсальної наукової бібліотеки,
м. Миколаїв, Україна

ДІЯЛЬНІСТЬ БІБЛІОТЕК МИКОЛАЇВЩИНИ У РЕАЛІЯХ ВОЄННОГО ЧАСУ

З перших днів війни бібліотеки Миколаївської області здійснюють інформаційну підтримку своїх користувачів та жителів громад. Колектив Миколаївської обласної універсальної наукової бібліотеки також не припиняв своєї діяльності. Звісно, змінилися плани, формати, пріоритети. Дві треті колективу покинули місто та виїхали за межі області або країни, але бібліотека не залишила своїх користувачів. Протягом березня - квітня діяльність бібліотеки перейшла в онлайн-простір – у соціальні мережі. Бібліотечні фахівці розміщували на своїй офіційній сторінці у фейсбуці різноманітну корисну інформацію – адреси бомбосховищ, офіційні новини та інформацію від владних структур міста й області, правила поведінки у надзвичайних ситуаціях та ін. Згодом багато уваги приділялося темам медіаграмотності та інформаційної безпеки громадян. Були започатковані цикли постів, що висвітлюють історію, культуру та традиції нашої країни. Так, найбільш популярною серед відвідувачів сторінки стала мультимедійна антологія «Поезія, народжена війною», до поповнення якої приєдналися і публічні бібліотеки нашої області. Також були започатковані численні віртуальні проекти. Найбільш вдалим став краєзнавчий дирижабль «Заклади-ювіляри 2022 року!» до 85-річчя утворення Миколаївської області.

Провідні фахівці бібліотеки беруть участь у професійних онлайн-заходах: зустріч з працівниками Публічної бібліотеки імені Єви Сіманайтігі (м. Клайпеда, Литва), зустріч представників Мережі Центрів європейської інформації «Євромайданчик: бібліотеки у системі євроінтеграційних процесів України», всеукраїнська конференція «Українська історична та культурна спадщина під час військової агресії РФ: досвід, виклики, загрози», що проходила у рамках кроссекторального проекту «Україна: Історія. Культура. Ідентичність», присвяченого Дню Незалежності України, бібліотечний онлайн-марафон «Бібліотека і війна: тримаємо стрій!» до Всеукраїнського дня бібліотек та ін.

З нагоди 85-ї річниці з дня утворення Миколаївської області бібліотечні працівники Миколаївської ОУНБ разом з іншими представниками обласних закладів культури взяли участь в організації та проведенні патріотичної акції «З паляницею до Перемоги», на якій були представлені кулінарні шедеври з 30 громад Миколаївщини. Після експонування хлібобулочні вироби були передані нашим захисникам.

Незважаючи на складні умови, продовжують свою роботу краєзнавчий клуб «БібліоКліо», художня вітальня «В гостях у 9 муз», обласний гендерний центр, Клуб молодих науковців, англійський розмовний клуб «Діалог»,

Фахівці бібліотеки активно долучаються до всеукраїнських акцій та ініціатив. Наприклад, до акції зі збору та відправки українських книжок у європейські міста, де перебуває багато українців, – #Книжки_вслід, до загальнонаціональної акції «Шевченко закликає, Україна перемагає!», флешмобу-читання «Читаємо, мріємо, гуртуймося».

Використовуючи новітні технології, ОУНБ постійно доповнює свій «портфель послуг» новими сервісами, створивши проєкт «Інклюзивна бібліотека «SoundedBook», у рамках якого можна отримати онлайн-послугу з аудіо-прослуховування художніх творів. Цього року реалізується другий модуль проєкту «Миколаївщина неповторна», присвячений 85-річчю утворення Миколаївської області.

У серпні Миколаївську ОУНБ відвідав міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко. Під час зустрічі за участю представників обласної влади обговорювалися проблемні питання щодо необхідності оновлення нормативно-правової бази, прийняття на державному рівні програм з оновлення фондів публічних бібліотек після вилучення російськомовних видань, евакуації рідкісних і цінних видань у разі небезпеки.

На місцевому телебаченні вийшов відеосюжет про роботу ОУНБ та інших бібліотек Миколаївщини під час війни. А взагалі, з березня по грудень цього року на офіційному вебсайті бібліотеки та на сторінці у фейсбуці було опубліковано більше 200 повідомлення і постів.

Незважаючи на складні обставини, Миколаївська ОУНБ продовжує виконувати свої методичні функції, проводячи заходи з підвищення кваліфікації бібліотечних фахівців області в дистанційному форматі. Директор закладу В. Агаркова є членом Ради з розвитку бібліотечної справи при Міністерстві культури та інформаційної політики, на якій розглядаються питання роботи бібліотечних закладів в умовах воєнного стану та вилучення з бібліотечних фондів примірників книжкових видань російською мовою. Тому у квітні було організовано онлайн-нараду для 75 керівників публічних бібліотек Миколаївщини.

Важливим напрямом методичної діяльності в умовах війни став моніторинг стану та діяльності бібліотек області. Оскільки Миколаївщина є прифронтовою територією, де відбувалися бойові дії, і частина її знаходилася під окупацією, бібліотечні заклади також зазнають значних втрат. На початок вересня цього року постраждало 53 бібліотеки, з них 8 повністю зруйновані. Але на «відносно спокійних» територіях бібліотечне життя триває, про що свідчать численні публікації у фейсбуці. Найактивнішими є Арбузинська центральна бібліотека (цикли постів «Цікаві факти про Україну», «Народні символи України», «Видатні жінки України» та ін.), Березанська публічна бібліотека (серія публікацій «Україна в звуках», «Яке сьогодні свято», «Найвідоміші українські художники» та ін.), Баштанська публічна бібліотека (пости із хештегами «Письменники-ювіляри – 2022», «Літературний календар» та ін.).

Також бібліотечні фахівці області започаткували власні віртуальні проекти. Найбільш вдалим стали: флешмоб «Скажімо «НІ» – війні!» – читання віршів про війну (бібліотеки Кривоозерської громади), літературно-мистецький проєкт «Творчість заради перемоги» та читання «Краса природи в ліриці края» (Баштанська публічна бібліотека), колективне декламування патріотичних віршів (Новофедорівська бібліотека-філія Коблевської публічної бібліотеки).

Незважаючи на складні умови, бібліотечні фахівці проводять й офлайн-заходи, використовуючи різноманітні формати роботи. Це патріотичні акції, літературно-історичні колажі, презентації нових українських книжок та авторів, фотовиставки та ін. Активно надаються послуги в системі електронного урядування, зокрема допомога в оформленні заявок на виплату грошової допомоги від міжнародних організацій мешканцям України на платформі «Допомога» (Баштанська публічна бібліотека, Кривоозерська центральна бібліотека, бібліотеки Мигіївської, Новомар'ївської територіальних громад), оформленні документів щодо втрати майна (Баштанська публічна бібліотека), реєстрації внутрішньо переміщених осіб на онлайн-ресурсі «Прихисток» (Братська публічна бібліотека, Новомар'ївська сільська бібліотека Новомар'ївської територіальної громади).

Бібліотечні заклади Миколаївщини активно працюють із внутрішньо переміщеними особами. Їм надаються бібліотечно-інформаційні послуги, психологічна допомога, і для цього застосовуються різноманітні формати роботи. Це заняття з арт-терапії з використанням технік, що сприяють зняттю психологічної напруги та рівня тривожності і стресу (Кривоозерська центральна бібліотека), вечори-знайомства з внутрішньо переміщеними громадянами, інформаційні години, що знайомлять з історією, традиціями та творчістю місцевих жителів (Врадіївська публічна бібліотека, сільські філії Кривоозерської центральної бібліотеки), організація та надання перукарських послуг (Коблевська публічна бібліотека) та ін.

Бібліотеки Миколаївської області є майданчиками для надання освітніх послуг: створюють умови для проведення онлайн-занять з учнями, які виїхали з тимчасово окупованої території (Братська публічна бібліотека), проводять онлайн-заняття з вивчення польської мови для українських біженців, що проживають у Польщі (Новобузька публічна бібліотека) та ін.

Для дітей проводяться інтерактивні заходи, що сприяють їхній соціалізації та адаптації у нових громадах, а саме – психологічно розвантажувальні заходи, різноманітні ігри, конкурси, вікторини тощо.

Усі бібліотеки здійснюють різнопланову волонтерську діяльність. Так, Іванівська бібліотека-філія Владіївської публічної бібліотеки, Баштанська публічна бібліотека, Вільнозапорізька сільська бібліотека Шевченківської публічної бібліотеки організували на базі своїх закладів пункти зі збору необхідних речей для наших військових, Новоіванівська бібліотека-філія Баштанської публічної бібліотеки, Острогирська бібліотека-філія Владіївської публічної бібліотеки організували волонтерські пункти допомоги жителям своїх сіл та внутрішньо переміщеним особам, де здійснюють сортування одягу, формують харчові набори. Бібліотекарі Лисогірських бібліотек-філій № 2, № 3 Мигіївської територіальної громади

організували збір допомоги для жителів блокованих населених пунктів області та переселенців, а Іванівської бібліотеки-філії – збір питної води для жителів Миколаєва.

Бібліотечні фахівці Миколаївської області активно допомагають Збройним силам України. Вони долучаються до плетіння маскувальних сіток (Новоселівська бібліотека-філія Арбузинської публічної бібліотеки, Іванівська, Новопавлівська, Сирівська бібліотеки-філії Врадіївської публічної бібліотеки). Так, бібліотекарі разом із іншими працівниками культури села Лиса Гора Мигіївської територіальної громади сплели 45 сіток. А бібліотечні працівники Баштанської публічної бібліотеки долучаються до нарізання стрічок для плетіння маскувальних сіток та збирають теплі речі для військовослужбовців ЗСУ.

Крім того, працівники бібліотек регулярно проводять різноманітні заходи на підтримку ЗСУ. Так, наприклад, Братська публічна бібліотека взяла участь у благодійній акції закладів культури «Бій за Україну!». Новопавлівська бібліотека-філія Врадіївської публічної бібліотеки організувала довгострокову акцію «Допоможи воїну-захиснику», в рамках якої всі бажаючі можуть долучитися до плетіння маскувальних сіток (сплели вже майже 100 м²) та збору продуктів харчування, предметів гігієни для воїнів ЗСУ. Фахівці бібліотек Новомар'ївської територіальної громади взяли участь в акції Новомар'ївської сільської ради «Здорові ліки» зі збору лікарських трав та формування пакетиків трав'яного чаю для воїнів ЗСУ.

Бібліотечні працівники нашої області – це переважно жінки, які намагаються передати нашим захисникам частинку домашнього затишку, готуючи для них їжу. Зокрема, переважна більшість бібліотекарів задіяна у приготуванні обідів, випічки, напівфабрикатів для воїнів ЗСУ, бійців на блок-постах.

Наші захисники щодня виборюють право на свободу та незалежність України. Бібліотечні фахівці Миколаївщини, тримаючи свій професійний стрій разом зі всією країною, своєю щоденною працею також наближають нашу Перемогу. Слава Україні!

Вовк М.П.,

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач відділу змісту і технологій
педагогічної освіти Інституту педагогічної
освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна
НАПН України, м. Київ, Україна

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНОЗНАВЧИХ ЕЛЕКТРОННИХ РЕСУРСІВ У ПІДГОТОВЦІ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ

Відродження українознавства як унікальної наукової галузі розпочалося в 1990-рр., що пов'язано із здобуттям Україною незалежності. У цей період завдяки українським освітянам, науковцям (П. Кононенко, Т. Усатенко, Л. Дунаєвська, Т. Комаринець та ін.) українознавство набуло фундаментального наукового